

ANATOMİ'YE GİRİŞ

Prof. Dr. Ayhan Cömert

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi

Anatomi Anabilim Dalı

Anatomi Terminolojisi

Çeşitli bilim, sanat ve meslek dallarının, özel bir anlamı olan ve belirli bir kavramı karşılayan sözcüklerine terim denir. Terimlerin tümüne de, terminoloji denilir. Anatomi terimlerinin büyük çoğunluğu Latince, bir kısmı da Yunanca sözcüklerden oluşur. Bu terminolojiyi (International Anatomical Terminology) değiştirmek, yeni kelimeler ilave etmek “Federative Committee on Anatomical Terminology (FCAT)” kuruluşun yetkisindedir.

Anatomi Terminolojisi

Eski çağlarda Orta İtalya'nın Latium bölgesinde konuşulan latince, zamanla gelişerek önce tüm İtalya'ya, daha sonra Roma İmparatorluğu genişledikçe, diğer ülkelere yayılmıştır. Avrupa dillerine etki yapmış ve onlara yeni şekiller vermiştir. Günümüzde bilim dili olarak kullanılan Latin Alfabe'sinde, 25 harf bulunur.

- ▶ “Anatomie” Yunanca’da kesmek, keserek ayırmak anlamına gelir. Latince’de ise “dissecare” aynı anlamı taşır. Anatomi, insan vücudunun normal şekil ve yapısını, vücudu oluşturan organları, bunların yapıları ile fonksiyonları arasındaki ilişkileri ve bu organların aralarındaki normal komşuluk ilişkilerini inceleyen bilim dalıdır.

Normal Anatomik Pozisyon (Positio Anatomica Normalis)

- ▶ Normal anatomik pozisyon, topukları bitişik bir şekilde ayakta duran, başı dik ve gözleri öne ve karşıya bakan, kollar aşağıya sarkık ve avuç içleri öne dönük insanın duruşudur. Aşağıda verilen tüm anatomik tanım ve anlatımlar bu pozisyondaki bir insana göre yapılır

Yer ve Durum Tarifinde Kullanılan Genel Terimler

- ▶ Anterior (ön, önde olan) - Posterior (arka, arkada olan)
- ▶ Ventralis (karın tarafı, karın ile ilgili olan) - Dorsalis (sırt tarafı ile ilgili olan)
- ▶ Superior (üst) - Inferior (alt)
- ▶ Apicalis (uç, tepe ile ilgili olan) - Basalis (Basilaris) (taban, kaide ile ilgili olan)
- ▶ Cranialis (baş tarafı) - Caudalis (kuyruk tarafı ile ilgili olan)
- ▶ Longitudinalis (uzunlamasına olan)
- ▶ Axialis (vücudun uzun eksenini boyunca uzanan / verticalis)

Yer ve Durum Tarifinde Kullanılan Genel Terimler

- ▶ Dexter (sağ) - Sinister (sol)
- ▶ Internus (iç) - Externus (dış)
- ▶ Intermedius (iki şey arasında olan)
- ▶ Superficialis (yüzeyel olan) - Profundus (derin olan)
- ▶ Medialis (içte olan) - Lateralis (dışta olan)
- ▶ Medianus (Ortada bulunan)

Yer ve Durum Tarifinde Kullanılan Genel Terimler

- ▶ Proximalis (vücut merkezine yakın olan) - Distalis (vücut merkezinden uzak olan)
- ▶ Radialis (radius ile ilgili, radial tarafta olan) - Ulnaris (ulna ile ilgili, ulna tarafında olan)
- ▶ Tibialis (tibia ile ilgili olan) - Fibularis/peronealis (fibula ile ilgili olan)
- ▶ Palmaris/volaris (avuç içi ile ilgili olan) - Dorsalis (el sırtı ile ilgili olan)
- ▶ Plantaris (ayak tabanı ile ilgili olan) - Dorsalis (ayak sırtı ile ilgili olan)
- ▶ Centralis (merkezde olan) - Periphericus/periferalis (çevrede olan)
- ▶ Frontalis (alın tarafında olan) - Occipitalis (kafanın arkasında olan)

Yer ve Durum Tarifinde Kullanılan Genel Terimler

- ▶ Latince'de **sıfatlar** Türkçe'den farklı olarak isimlerden sonra gelir. İsimle beraber sıfat da çekilir. Sıfatların anlamı dereceler halinde arttırılabilir.
- ▶ Pozitif Komperatif: Üstün Süperlatif: En üstün
- ▶ Longus (uzun) Longior (daha uzun) Longissimus (en uzun)
- ▶ Latus (geniş) Latior (daha geniş) Latissimus (en geniş)
- ▶ Brevis (kısa) Brevior (daha kısa) Brevissimus (en kısa)

Yer ve Durum Tarifinde Kullanılan Genel Terimler

- ▶ Latince'de **sıfatlar** Türkçe'den farklı olarak isimlerden sonra gelir. İsimle beraber sıfat da çekilir. Sıfatların anlamı dereceler halinde arttırılabilir.
- ▶ Pozitif Komperatif: Üstün Süperlatif: En üstün
- ▶ Longus (uzun) Longior (daha uzun) Longissimus (en uzun)
- ▶ Latus (geniş) Latior (daha geniş) Latissimus (en geniş)
- ▶ Brevis (kısa) Brevior (daha kısa) Brevissimus (en kısa)

► Sıradışı sıfatların derecelenmesi

► Pozitif	Komperatif: Üstün	Süperlatif: En üstün
► Parvus (küçük)	Minor (daha küçük)	Minimus (en küçük)
► Magnus (büyük)	Major (daha büyük)	Maximus (en büyük)

- ▶ *Sıra gösteren sayı sıfatları*
- ▶ Primus (birinci), Secundus (ikinci), Tertius (üçüncü), Quartus (dördüncü), Quintus (beşinci).
- ▶ *Tekil sözcüklerin çoğul yapılması*
- ▶ Sonu is ile biten sözcükler çoğul yapılırken, sözcüğün sonundaki “is” kaldırılır, yerine “es” getirilir.

▶ <u>Tekil</u>	<u>Çoğul</u>
▶ Canalis (kanal)	Canales (kanallar)
▶ Unguis (tırnak)	Ungues (tırnaklar)